

Nederlandse ondersteuning van beroepsonderwijs in ontwikkelingslanden: relevantie en effectiviteit
Position paper GCE-NL beroepsonderwijs Sub-Sahara-Afrika
Februari 2022

De Global Campaign for Education (GCE) bestaat sinds 2003. GCE-NL is het Nederlandse lid van de mondiale campagne. De Nederlandse coalitie zet zich in voor de Nederlandse bijdrage aan toegang tot goed onderwijs in ontwikkelingslanden: SDG4-mondiaal. GCE-NL heeft de volgende prioriteiten:

- Agenderen van onderwijsthema's via acties, rapporten en evenementen;
- Leveren van een deskundige bijdrage aan het maatschappelijk en politieke debat;
- Bevorderen van uitwisseling en samenwerking tussen betrokkenen;
- Vertegenwoordigen van Nederland binnen het wereldwijde netwerk en op internationale fora;
- Fungeren als contactpunt voor SDG4-mondiaal onder SDG-Nederland, de nationale koepelorganisatie voor de SDG's.

SDG 4: Zorg vóór 2030 voor gelijkwaardig en goed onderwijs voor iedereen, geen enkele groep uitgesloten. En zorg voor voldoende mogelijkheden om ook later in het leven onderwijs te volgen.

Binnen de strategische ontwikkeldoelen (SDGs) heeft beroepsonderwijs een belangrijke positie onder onderwijsdoel SDG4:

Doel 4.3

Zorg ervoor dat vóór 2030 alle mannen en vrouwen in gelijke mate toegang hebben tot betaalbaar en goed vervolgonderwijs: technisch onderwijs, beroepsonderwijs en hoger onderwijs.

Doel 4.4

Zorg ervoor dat er vóór 2030 aanzienlijk meer jongeren zijn die beschikken over de juiste vaardigheden, waaronder beroepsvaardigheden, om een leefbaar inkomen te verdienen of een eigen bedrijf te starten.

Doel 4.5

Zorg ervoor dat er vóór 2030 geen verschillen meer zijn tussen mannen en vrouwen wat onderwijs betreft. En zorg ervoor dat kwetsbare groepen – zoals mensen met beperkingen, inheemse bevolkingsgroepen en kinderen in kwetsbare omstandigheden – gelijke toegang hebben tot onderwijs en vaktrainingen op alle niveaus.

De situatie van het lager beroepsonderwijs in Sub Sahara Afrika

GCE richt zich specifiek op het publieke onderwijs voor de meest kansarme jongeren in Sub-Sahara-Afrika. Het aanbod van beroepsonderwijs is echter vaak gefragmenteerd onder publieke en private aanbieders, waaronder NGO's, religieuze instellingen en bedrijven. Hier zien we de volgende problemen¹:

1

https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/166155849/Vocational_education_and_training_for_African_development_a_literature_review.pdf

- De sector is onvoldoende gefinancierd, zoekende naar publiek-private partnerships, maar bedrijven ²staan niet in de rij;
- Het publiek onderwijs is vaak niet haalbaar voor kansarme jeugd, anderen stappen in het gat met korte cursussen (aangeboden door multilaterale donoren, INGO's en kerken);
- De sector heeft een slecht imago, onvoldoende kwaliteit en aansluiting op de arbeidsmarkt;
- De publieke sector mist trainingen gericht op self employment, life skills, inclusiviteit.

De invloed van COVID-19

Al vóór de COVID-19 uitbraak werden jongeren geconfronteerd met een moeilijke arbeidsmarkt; jonge mensen (15-24) hadden bijna 3X meer kans om werkloos te zijn dan jonge mensen van 25 +³.

De relevantie van de opleidingen is dan ook essentieel voor de match met de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn lifeskills- en entrepreneurship trainingen van groot belang, aangezien veel jongeren een inkomen vinden in de informele en agrarische sectoren.

Tijdens lockdowns zijn vooral jongeren in lage-inkomenslanden hard geraakt door schoolsluiting, gebrek aan werkervaringsplekken en een stagnerende economie. Online beroepsonderwijs is nauwelijks mogelijk, en in lage inkomenslanden nog minder. In een land als Oeganda heeft het publieke onderwijs in 2020 tien maanden stil gelegen (maart-december) en in 2021 zeven maanden (mei-november) Meer dan ooit is een efficiënte ondersteuning van TVET noodzakelijk, aansluitend bij nationale prioriteiten. Daarbij is structurele flexibiliteit wenselijk voor aanpassingen op lokale context en wisselende omstandigheden. Dit zal met de huidige klimaatcrisis en pandemie steeds noodzakelijker worden.

Ontwikkelingen in de ondersteuning⁴

Vanuit de Nederlandse overheid en Nederlandse NGO's worden nationale sectorplannen ondersteund met een eigen agenda, die niet altijd aansluit bij nationale prioriteiten.

Daarnaast zijn voor kansarme jongeren de publieke lagere beroepsopleidingen vaak te duur, te lang of stellen ze te hoge eisen aan de vooropleiding. Om deze reden richten NGO's zich vaak op de informele sector en op korte trainingen. Door de fragmentatie van aanbieders en de daaraan gekoppelde diverse prioriteiten is duurzaamheid ⁵niet altijd gewaarborgd en is er kans op overlap.

Bij bedrijven in lage inkomenslanden zijn er weinig voorbeelden van samenwerking met de overheid en de doelgroep (kansarme jongeren) is vaak niet interessant voor deze bedrijven.

Over de hele breedte zien we dat lokale kennis ondergewaardeerd wordt. Ook is er regelmatig sprake van mismanagement van financiering en een terugstroom van financiering naar donorlanden.

² <https://unevoc.unesco.org/home/Private+Sector+Engagement+>

³ [ILO report Impact of COVID-19 on Youth 2020](#)

⁴ <https://au.int/sites/default/files/pressreleases/35308-pr-tvet-english - final 2.pdf>

⁵ https://us.boell.org/sites/default/files/money_against_migration.pdf

Er zijn weinig cijfers beschikbaar over duurzame verbetering en toegang voor meisjes en jongeren met een handicap.

En als laatste, maar zeker niet onbelangrijk, stelt GCE-NL vraagtekens bij de opkomst van leningen voor onderwijs in plaats van het beschikbaar stellen van langdurige fondsen, of nog beter, het aanpassen van belastingverdragen die nadelig zijn voor lage inkomenslanden, en het tegengaan van een opstapeling van schulden.

Voorstellen voor betere ondersteuning van beroepsonderwijs vanuit Nederland:

De GCE pleit voor versterking van landelijke publiek gefinancierde onderwijssystemen waar beroepsonderwijs van voldoende kwaliteit deel van uitmaakt, en die toegankelijk zijn voor allen. Voor financiering vanuit Nederlandse overheid betekent dit:

- Zet nationale instellingen in de lead;
- Wees open over kosten-baten;
- Faciliteer feedback op alle niveaus, door financiering van maatschappelijk middenveld:
 - op lokaal niveau : geef lokale zelforganisaties (vrouwen, jongeren, mensen met een handicap, vakbonden) een stem in het ontwikkelen van voorstellen en de beoordeling van relevantie en kwaliteit van de training, het monitoren van uitgaven en in het lobbyen voor positie van meisjes en tegen uitsluiting van jongeren op basis van handicap, leerproblemen, armoede, religie, etniciteit en geaardheid
 - op nationaal niveau: faciliteer nationale NGO's en sociale partners, inclusief vakbonden, in het geven van input in sectorplannen en multi-stakeholder overleggen, het monitoren van financieringen, een stem in curriculum design
 - op internationaal niveau: faciliteer nationale en internationale organisaties en sociale partners in het monitoren van financieringen en het bevragen van donoren op effectiviteit van de geboden ondersteuning

Oproep aan het Nederlands ministerie en kabinet:

- Blijf beroepsonderwijs ondersteunen middels organisaties die de lokale context kennen, die gespecialiseerd zijn in het implementeren van contextrelevante curricula en die opleidingen beter toegankelijk kunnen maken voor de meest kansarme jongeren;
- Committeer ontwikkeling van nieuwe financieringen voor beroepsonderwijs aan de Youth@Heart ⁶principes;
- Faciliteer vraaggestuurd werken door lokale organisaties de lead te geven;
- Geef waar relevant, prioriteit aan Afrikaans geleide allianties;
- Reserveer een percentage van financieringen in beroepsonderwijs voor de waakhondfunctie van de *civil society*;
- Bouw flexibiliteit in voor aanpassingen op lokale context en wisselende omstandigheden, dit zal met de huidige klimaatcrisis en pandemie steeds noodzakelijker worden;
- Stimuleer *outreach* activiteiten en praktijkgericht onderzoek van universiteiten en andere kennisinstellingen ter ondersteuning van het beroepsonderwijs en voortgaande kennisontwikkeling;

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/02/17/buza-youth-at-heart-strategie>

- Neem aanbevelingen over van het netwerk Partos/anderen w.b. Shifting the Power;
- Sluit aan bij en/of stimuleer nationale *pooled funding* mechanismes en nationale TVET werkgroepen;
- Conformeer beleid naar de principes van de Paris Declaration on Aid Effectiveness:

- **Ownership:** Developing countries set their own strategies for poverty reduction, improve their institutions and tackle corruption.
- **Alignment:** Donor countries align behind these objectives and use local systems.
- **Harmonisation:** Donor countries coordinate, simplify procedures and share information to avoid duplication.
- **Results:** Developing countries and donors shift focus to development results and results get measured.
- **Mutual accountability:** Donors and partners are accountable for development results.

De volgende organisaties zijn lid van GCE-NL:

- Save the Children
- Algemene Onderwijsbond
- Mondiaal FNV
- Lilianefonds
- Edukans
- VSO
- Wilde Ganzen

De volgende organisaties zijn partner van GCE-NL:

- Zone College
- UNESCO Chair Lifelong learning, youth and work, Gulu university, Uganda
- SOS Kinderdorpen